

6B Galerijní animace na výstavách klasického a současného umění příklady ze zahraničních i českých institucí

Galerijní animace se v ČR začaly vytvářet na začátku 20. století, tedy citelně opožděně oproti zahraničním galeriím. Důvodem tohoto pozdního nástupu je předchozí přísná politická situace u nás, která přetrvávala do začátku 90. let.¹ V Evropě a Severní Americe začaly u velkých muzeí a galerií vznikat po druhé světové válce tvůrčí ateliéry a začínali v nich působit galerijní pedagogové. Například roku 1977, kdy byla v Československu založena Charta 77 a vládl přísný politický režim, se otevřel v pařížském muzeu moderního umění Pompidou velký dětský výtvarný ateliér. Po roce 1989 začalo v českých uměleckých institucích přibývat aktivizujících programů, animace a tvůrčí práce se začala uplatňovat v k tomu určených ateliérech v prostorách galerií a muzeí.

Cílem galerijních animací je seznamovat veřejnost s uměním, podporovat jejich stálý zájem o výtvarné umění a rozvíjet jejich tvořivost.² „Velké množství programů je právě připravováno pro žáky a studenty základních a středních škol. Existuje ale i řada jiných specifických animací, které jsou připravovány pro různorodé skupiny obyvatel. Mezi takové programy patří speciální programy pro sociálně, zdravotně či jinak znevýhodněné skupiny, programy pro seniory, pro děti a jejich rodiče atd.“³

Programy na výstavách klasického umění:

Národní galerie v Praze - <http://www.ngprague.cz/>

NG disponuje největším sbírkovým fondem um. děl v ČR. Působí zde celkem pět lektorských oddělení, podřízená ředitelům jednotlivých sbírek. Doprovodné programy jsou zaměřeny na dospělé, děti, školní skupiny a skupiny se speciálními potřebami. Zajímavou nabídkou jsou „narozeninové programy“, představují možnost netradičního prožití narozenin v prostorách renesančního Schwarzenberského paláce (v dobových kostýmech s procházkou palácem, s tancem a výrobou šperků ve výtvarném ateliéru a závěrečnou slavnostní hostinou). Dalším programem jsou hmatové výstavy pro nevidomé (Doteky baroka...). Tanec mezi obrazy, nabízí naučení se dobových tanců. Na webových stránkách najdete k stažení pracovní listy k výstavám a komiks jak se chovat v muzeu.

Moravské zemské muzeum v Brně - <http://www.mzm.cz/>

MZM je druhá největší muzejní instituce v ČR, při němž funguje metodické centrum muzejní pedagogiky. Systematicky se zabývá prací s dětmi, mládeží, seniory a handicapovanými návštěvníky. Edukační činnost probíhá i v prvním specializovaném muzejním pracovišti Dětského muzea. Animační programy jsou zde dotykové, manipulační a herní. Aktuální animací je „Dobrodružná Afrika očima cestovatelů“, která poskytne žákům prostřednictvím cestovního deníku a interaktivních předmětů (tematická PC hra) pohled na kulturu, etnikum či faunu afrického kontinentu + představí historii českého cestovatelství.

Národní galerie v Londýně - <http://www.nationalgallery.org.uk/>

Galerie vlastní více než 2300 obrazů. Edukační oddělení nabízí široké spektrum programu pro děti, dospělé a hendikepované. Pro rodiny s dětmi nabízí spoustu víkendových animací, které jsou vedeny umělcem. Animace trvají 80 minut a začínají v prostorách galerie a jsou zakončeny tvořením ve výtvarné dílně. Zajímavou animací je „létající koberec“, která je určena pro děti do 5 let. Každou neděli přiletí koberec před jiný obraz a v tom místě následuje povídání o něm a akce. Spolupráce s umělci je zde velice častá, jako například v animaci Transformer, kde dítě spolupracuje s animátorem na vytvoření papírové animace - příběhy podle jeho představ. Zajímavá spolupráce je mezi nemocnicemi a galerií, která pořádá výtvarné akce na základě věrohodné kopie obrazu pro dlouhodobě nemocné.

Britské muzeum v Londýně - www.britishmuseum.org

Muzeum představuje dokumentující historii lidstva od počátku až do současnosti. Lektorské oddělení nabízí velké spektrum programů a animací. Zajímavá je spolupráce muzea se společností Samsung, která poskytuje nejnovější elektroniku pro gal. animace a tak vzniká nový pohled na expozice prostřednictvím moderních technologií. Příkladem je animace, kdy dítě (7let) pomocí fotoaparátu nafotí exponáty a dále pomocí speciálního softwaru vytvoří krátký film. Jiná animace je určená pro školy, kdy studenti prozkoumávají muzeum s digitálními fotoaparáty a tablety, nebo za použití notebooku navrhnu vlastní antický chrám. Animace pro rodiče s dětmi nabízí nastudování doby

¹ HORÁČEK, Radek. *Aktuální otázky zprostředkování umění: teorie a praxe galerijní pedagogiky, vizuální kultura a výtvarná výchova*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007, 189 s. Spisy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 101. ISBN 978-802-1043-718.

² HORÁČEK, Radek. *Galerijní animace a zprostředkování umění: Poslání, možnosti a podoby seznamování veřejnosti se soudobým výtvarným uměním prostřednictvím aktivizujících programů na výstavách*. 1. vyd. Brno: CERM, 1998. ISBN 80-720-4084-7.

³ MAREŠOVÁ, Kristýna. *Galerijní animace ve školních lavicích.: Využití principů galerijní animace ve výuce dějin umění na střední škole*. Brno, 2011. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/180074/ff_b/Galerijní_animace_ve_skolnich_lavicich.pdf. Bakalářská diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Doc. PhDr. Ladislav Kesner, PhD.

ledové a následné vytvoření stop-motion animace. Muzeum nabízí k půjčení galerijní batohy, které obsahují předměty pro vybrané oddělení muzea.

Metropolitní muzeum v New Yorku - <http://www.metmuseum.org/>

MET muzeum nabízí programy pro všechny věkové kategorie a speciální akce. Zajímavou možností jsou gal. animace pro studenty vysokých škol. Ti se mohou zapojit i do řízení samotného muzea a plánovat akce pro ostatní studenty. MET nabízí velké množství rodinných programů, kde je možnost tvořit hned vedle vystavovaného díla. Zajímavou výtvarnou akcí je, když žáci sledují zblízka tvoření výtvarného díla samotným umělcem a následně si zkusí pracovat samy a zapojit se do neformálního rozhovoru o uměleckých procesech.

Programy na výstavách současného umění:

Veletržní palác NG - http://ngprague.cz/userfiles/files/brozura_programy-pro-skoly_ng_2014.pdf

V paláci najdeme stálou expozici umění konce 19., 20. a 21. století. Expozice představuje práce klíčových autorů českého výtvarného umění. Veletržní palác nabízí programy s výtvarnou a dramatickou aktivitou. Zajímavá je animace „2D ANEB V RYTMU TVARŮ“, kde žáci kombinují prvky ve vztahu k celku a vytvářejí obrazy z vlastních těl. Díky dispozici paláce zde vyniklé kompozice vyniknou (pohled z vyššího patra). Dílna „UMĚNÍ (V) POHYBU“ nabízí tvoření v multimediální laboratoři, kde si žáci vytvoří krátký animovaný film z detailů abstraktních Kupkových maleb v závislosti na hudebním podkladu. V jiné 120minutové animaci žáci SŠ pracují s bodyartem a následně samostatně i dohromady zkoušejí pracovat s tělem jako médiem. Zajímavostí je e-learningový kurz o umění videoartu, který funguje ve spolupráci s umělkyní P. Scerankovou. Žáci si vytvoří vlastní videoart v hodinách VV nebo ICT, který následně vystaví na internetu.

Dox, Centrum současného umění – www.dox.cz

Dox je instituce, která představuje a prosazuje současné umění. Snaží se prezentovat české umění v mezinárodním kontextu, rozvíjet výměnu a přesahy mezi různými uměleckými obory. Od malířství a sochařství k fotografii, designu, architektuře, filmu, videu či novým médiím.⁴ Animace pro žáky MŠ a 1.st ZŠ názvem „Pohádka o továrně“ začíná vyprávěním příběhu o továrně (nyní budova DOXu). Následně se animace odehrává v tajemných zákoutích rozlehlé budovy centra DOX, kde jsou děti poučováni o tom, že "staré" nemusí nutně znamenat neúčinné nebo nepoužitelné. Centrum umění nabízí školám program 3+1, kde si škola vybere ze 4 programů nabídky Role (v) umění, které absolvují během 2 let. Program je zaměřen na kritické myšlení a práci s uměním. Zajímavostí je sobotní dílna pro otce s dětmi, nebo prarodiče s dětmi.

Stedelijk museum Amsterdam – <http://www.stedelijk.nl/>

Stedelijk muzeum je muzeem designu, moderního a současného umění, největší v Holandsku. Nachází se zde exponáty z odvětví užitého umění, průmyslového a grafického designu.

Tzv. Blikopeners, jsou mladí prepedagogové (15-19 let staří s čerstvým pohledem na umění), kteří pracují pro muzeum a vymýšlejí další aktivity či výlety pro různé věkové skupiny návštěvníků, zejména pro své vrstevníky. Ukázka z jejich programu jsou „otevřené oči“, kde pomáhají ukázat jiný pohled na svět umění. Velice mě zaujala animace „art speak“ pro děti ve věku 6 až 10 let, která probíhá tak, že děti dostanou vysílačky a musejí popisovat u jakého díla se nachází. Tím jsou přinuceni mluvit a popisovat umění nebo obraz a zorientovat se v prostorách muzea. Animace trvá většinou 60 až 90 min. s tím, že má pokračování ve škole, kam přijde pedagog z muzea v programu pokračovat.

Muzeum moderního umění, MOMA - <http://www.moma.org/>

MOMA je muzeum nacházející se v New Yorku. Muzeum hraje důležitou roli při rozvoji a shromažďování modernistického umění a je často označováno jako jedno z nejvlivnějších muzeí moderního umění na světě.⁵ Lektorské oddělení vytváří rozmanitý program akcí v muzeu jak pro samostatně přicházející návštěvníky, tak i školní skupiny. Pro rodiny muzeum nabízí k zapůjčení diktafon pro jejich dítě. Rodiče svému dítěti položí několik od muzea připravených otázek a dítě se má snažit dílo popsat do diktafonu a tak se stát galerijním průvodcem. Pro rodiny jsou zde vytvořeny speciální animace „Rodinné Galerie rozhovory“, kde jsou zaměstnání jak rodiče, tak i jejich děti, aby se navzájem poslouchali a sdíleli své myšlenky. Pro studenty VŠ jsou zde akce, jako např. přednášky v galerii ještě před otevírací hodinou. Animační programy nabízí MOMA zdarma pro SŠ, plně je hrazená doprava, jídlo, vstup a materiál. Žáci se podívají do zákulisí muzea, diskutují nad uměním a následně samostatně tvoří. Celá animace se pravidelně odehrává po dobu 10 týdnů a je zakončena show a prezentací prací účastníků.

⁴ Wikipedie: Centrum současného umění DOX [online]

⁵ KLEINER, Fred S., Christin J. Mamiya Gardner's Art Through The Ages : The Western Perspective. [s.l.] : Thomson Wadsworth, 2005. ISBN 0495004782. Kapitola The Development of Modernist Art : The Early 20th Century, s. 796.

